

KULATÝ STŮL O BUDOUCNOSTI ČESKÉHO VZDĚLÁVÁNÍ – S MAJITELI A ŘEDITELI SOUKROMÝCH ZÁKLADNÍCH ŠKOL

Fakta jsou jasná: příliš mnoho dětí, příliš málo učitelů, patnáctiprocentní zvýšení platů z minulého týdne směšné. Ze zakládání soukromých škol se díky frustraci rodičů stala nutnost, ne luxusní doplněk. Do překotného dění začalo letos na jaře zasahovat i ministerstvo školství, když se rozhodlo některým soukromým školám neudělit akreditace... CO SE TEDY DĚJE? Je Česká republika díky neúčinným školským reformám v posledních 25 letech na cestě k chudobě a zaostalosti? Je boom soukromých základek, který teď zažíváme i v regionech, reakcí na selhávání státního školství? **U KULATÉHO STOLU REFLEXU JSME DALI PROSTOR LIDEM PŘÍMO Z TERÉNU, KTEŘÍ V POSLEDNÍCH DVOU LETECH ŠLI A – ZALOŽILI NOVOU ZÁKLADKU.**

TEXT VERONIKA BEDNÁŘOVÁ FOTO ARCHÍVY ŠKOL / HONZA MUDRA

ZA JEDNIČKU KINDER VAJÍČKO? NESMYSL!

Veronika Kotůlková, ZŠ Labyrint v Háji ve Slezsku

Eva Dittrich Sanigová, ZŠ Livingston, Praha 9
a Jan Tábořský, Scioškola Praha 6

Jan Sýkora, ZŠ Hučák, Hradec Králové

ZE LHOTY U Opavy přijela VERONIKA KOTŮLKOVÁ, spoluzakladatelka a jednatelka ZŠ LABYRINT školné 2500 Kč měsíčně), jež jako amostatná škola s podtitulem *myslu-plně spolu* funguje ve Slezsku od letošního září. Z Hradce Králové dorazil JAN SÝKORA, ředitel ZŠ HUČÁK (školné 3000 Kč), otevřeně dloňska se zajímavou koncepcí enského plánu (*alternativní pedagogický směr, založený německým profesorem Peterem Petersenem po 1. světové válce; pozn. red.*). EVA DITTRICH ANIGOVÁ je ředitelka a autorka oncepce už třetím školním rokem řeplné ZŠ LIVINGSTON (školné 0 000 Kč) v Čakovicích na Praze 9, terá nese podtitul *Konečně škola, o jaké byste sami rádi chodili*. Díky ilné značce nechýbí ani zástupce dné ze SCIOŠKOL, úspěšné sítě ových vzdělávacích stánek, zaládaných poslední dva roky vizioárem Ondřejem Štefflem. JAN TÁORSKÝ je ředitelem SCIOŠKOLY Praze 6 (školné 9800 Kč); začala ingovat 4. září 2017.

časné době vstřícné. Po dvou letech můžu říct, že to jde i jinak. Což je fajn.

Co přesně znamená „jinak“?

Eva Dittrich: Něco vám ukázu. Moje maminka o víkendu vyklízela u dědy sklep a našla tam svoje sešity ze školního roku 1968–1969. Formy zápisu a záznamu výkladu jsou v něm stejné jako v sešitech dnešních; přitom jsou téměř 50 let staré. Dnes už přitom díky vědeckým poznatkům víme, že frontální výklad a zápisky s ním spojené jsou zastaralou formou učení, která příliš nefunguje. Jenže v současných českých školách se to kvůli tradici jinak nedělá. U nás v Livingstonu využíváme moderní metody učení – a kromě jiného i sešity a učebnice. Máme jinak poskládaný rozvrh a mimochodem se tam dají najít i úplně klasické obsahy.

Pojďme na venkov: proč si promovaná doktorka filologie po letech pedagogického působení na opavské vysoké škole založí

VERONIKA KOTŮLKOVÁ, ZŠ LABYRINT, OPAVA: PO 12 LETECH PŮSOBENÍ NA VYSOKÉ ŠKOLE JSEM ROK OD ROKU VÍCE CÍTLA, ŽE STUDENTI, KTEŘÍ TAM PŘICHÁZejí, JSOU MRTVÉ DUŠE.

základku? Zvlášť když pak na vysoké dál učí?

Veronika Kotůlková, Opava:

Po dvanácti letech působení na vysoké škole jsem rok od roku intenzivněji cítila, že studenti, kteří tam přicházejí, jsou mrtvé duše. Lidé, kteří vstoupí do posluchárny s notýskem a tužkou a jsou připraveni si všechno zapsat, ale bez kritického uvažování, bez vlastního názoru. Sice jsem do práce s vysokoškolskými vkladala energii, ale u velmi malého procenta měla pocit, že to má smysl. Zároveň mě vlastní děti nastoupily do první třídy a já viděla, zvlášť u starší dcery, jak se jí měsíc po měsíci vytrácí jiskra z oka, jak se vytrácí její přirozený zájem o vědění. Zašlo to tak daleko, že jsme si ji po třetí třídě vzali s manželem do individuálního vzdělávání. Pak jsem si řekla, že má větší smysl měnit věci na základce, kde je větší šance děti utvářet, aby z nich vyrostli svobodní lidé s názorem. Nastoupila jsem u nás na severu Moravy na státní základní školu, ale narazila na odpor vedení.

Jednou jsem vás slyšela vyprávět o školní hře na zmrzlíka, to je, myslím, dobrý příklad.

Jan Tábořský: Hra na zmrzlíka spočívá v tom, že se děti, ideálně už v první třídě, postaví v lavicích a na rychlost počítají matematické příklady, které jim od tabule zadává paní učitelka. Kdo je spočítá rychle, může se posadit, kdo zbude, zůstane stát. Tak všichni vidí, kdo počítá pomaleji. Nejpomalejší je zmrzlík. Tohle jsem skutečně zažil na klasické základní škole před pár lety. Hra na zmrzlíka přitom nevybudoje ani lásku k matematice, ani sebevědomí. Naopak, zmrzlík má pak v dospělosti často strach stát před větší skupinou lidí a cokoli prezentovat.

Jak ten odpor vypadal?

Veronika Kotůlková: Vedení školy se často odvolávalo na zřizovatele školy, kde bylo údajně třeba změny prosadit. Po téměř roce jednání s vedením města jsem si uvědomila, že tudy cesta nevede. Odbor školství nás několikrát vyzval, ať si založíme soukromou školu, že pro takovéhle „experimenty“ je soukromý sektor ten pravý. Nakonec se šlo sedm podobně smýšlejících rodin; z těch se stali zakladatelé a jednatelé ZŠ Labyrint.

Vy jste, pane Tábořský, ředitelem jedné ze dvou nových pražských SCIOŠKOL, které začaly fungovat letos v září. Jak se profesionální kouč stane ředitelem školy?

Jan Tábořský, Praha 6: Moje cesta do základky byla zajímavá a klikatá. Původně jsem studoval vzdělávání dospělých, pak se specializoval na práci s dospělými firmními klienty. Teprve přes koučink a vlastní psychoterapeutický trénink jsem se začal vracet k základnímu školství, protože jsem si uvědomil, kolik traumat a balastu si my Češi ze školy neseme. Dospělý člověk pak stráví spoustu času tím, aby se ho zbavil.

Jednou jsem vás slyšela vyprávět o školní hře na zmrzlíka, to je, myslím, dobrý příklad.

Jan Tábořský: Hra na zmrzlíka spočívá v tom, že se děti, ideálně už v první třídě, postaví v lavicích a na rychlost počítají matematické příklady, které jim od tabule zadává paní učitelka. Kdo je spočítá rychle, může se posadit, kdo zbude, zůstane stát. Tak všichni vidí, kdo počítá pomaleji. Nejpomalejší je zmrzlík. Tohle jsem skutečně zažil na klasické základní škole před pár lety. Hra na zmrzlíka přitom nevybudoje ani lásku k matematice, ani sebevědomí. Naopak, zmrzlík má pak v dospělosti často strach stát před větší skupinou lidí a cokoli prezentovat.

Proč neinovujete svými metodami současné státní školy, proč zakládáte nové?

Jan Sýkora, Hradec Králové: Protože to téměř nejde a protože rodičů, kteří cítí selhávání systému a hledají pomoc, je najednou hrozně moc. Když to přeženu, tak bych mohl mít v tuto chvíli školu nejen v Hradci, ale dalších pět poboček Hučáku v celé ČR. Školu však musím v prvních pěti letech stabilizovat, teprve pak uvažovat o rozšíření. Je mi sice téměř jedno, jaké jsou v tuto chvíli pro soukromé

školy podmínky, rád se jim podřídím, ale byl bych rád, aby zůstaly stejné, aby to zase za dva roky nebylo úplně jinak.

Eva Dittrich: Veřejnou školu jsem se měnit nepokoušela, asi bych neuspěla. Ale i mně už teď chodí ročně několik nabídek na pobočky od silných finančních partnerů. Jednou k tomu možná v Livingstonu dospějeme, nemám ale v tuto chvíli dost kvalitních učitelů.

Veronika Kotůlková: Kdybych měla možnost to, co dělám, realizovat na půdě státní školy, okamžitě měním. Mě stigma soukromé školy zatěžuje, kdyby se mi podařilo zreformovat nějakou školu v okolí, což jsem zkoušela, mileráda to udělám. Ale nejde to, je velmi těžké se tam dostat. Proto se nás sedm zakladatelů Labyrintu

muselo rozhodnout, jestli koupíme budovu: každá rodina si půjčila od příbuzných i od státu, rozpočítali jsme cenu školy, vydělili ji sedmi a od té doby jedeme každý na sedminu.

Vy jste, pane Sýkoro, taky jeden z jednatelů letos vzniklé Asociace malých inovativních škol, situaci v regionech proto znáte výborně. Ve vaší královéhradecké škole Hučák jste minulý týden promítali nový, hodně diskutovaný dokument Ondřeje Kanií *Finský sen o tom, jak vypadá státní školství ve Finsku. Soukromé školy tam téměř neexistují, přitom se tam vůbec neznamenkuje až do střední školy – a díky tomuto systému se už teď mluví o finském hospodářském zázraku. Proč státní školství u nás nevypadá jako ve Finsku?*

Jan Sýkora: To je hrozně těžká otázka. Téměř třicet let po sametové revoluci produkují pedagogické fakulty, vázané akreditační komisí, absolventy, kteří by nejspíš ve Finsku nebo v dalších zemích, o nichž mluvíme jako o vzoru, neobstáli. Dále tu máme velkou rigiditu rodičů, kteří chtějí sešity, známkování a ostatní atributy zastaralého školního systému, což je dáno letitou českou tradicí. Máme tady velikou svázanost ředitelů s lokální politikou, která školám často znemožňuje prosazovat inovativní cesty. A pak tu máme obrovskou fluktuaci ministrů školství.

Jak přesně vypadá provázanost s lokální politikou?

Jan Sýkora: Je to vždycky stejný princip. Ředitele jmenuje zřizovatel školy, tedy většinou obec. Tím pádem starosta má nad školou

obrovskou moc. Chce být za další čtyři roky zvolen, a tak nechce, aby ředitel školy nějakou změnou naštvál lidi. A každá změna à la „respektující přístup k dítěti“ samozřejmě vyvolá v obci reakci. „Kurňa a podle čeho já budu dávat svému Pepíkovi Kinder vajíčko? Přece za jedničku vajíčko, za dvojku mlíku a za trojku nic!“ Vždyť proti tomu, co historicky funguje, nikdo nebude brblat. Navíc chybí jasná vize, jak by mělo vypadat české moderní vzdělávání. Tak jsou ředitelé tlačeni zase zpátky do nynějšího stavu – musejí zůstat rigidní. **Statisticky se ministr školství od roku 1989 mění každých patnáct měsíců. Jak chcete při takové fluktuaci vymyslet jasnou vizi moderního vzdělávacího systému?**

INZERCE

Znáte všechny výhody prémiových platebních karet Visa?

Držitelé karet Visa Gold, Platinum a Infinite mohou využít širokou škálu benefitů. Oceníte zejména nadstandardní praktické služby nebo slevové nabídky během dovolené či služebních cest v zahraničí.

Schopný tým na dosah ruky
Ke své prémiové kartě máte k dispozici osobního asistenta. Je dostupný každý pracovní den a pomůže vám s rutinními i méně obvyklými záležitostmi od zakoupení letenek, rezervace restaurace, zajištění právních služeb po pořízení dárků pro vaše příbuzné nebo obchodní partnery.

Benefity partnerských společností
Díky své prémiové kartě můžete

te využívat speciální nabídky u mnoha partnerů společnosti Visa jako Aureole Restaurant, Belles Fleurs, Čedok Exclusive Travel, FAnn parfumerie, iSTYLE, Sparkys, Bambule a Pietro Filipi. Vybírejte z luxusních hotelů světa a dostanete záruku nejlepší ceny nebo třeba kredit na jídlo a nápoje. Jistě vás potěší i možnost získat díky službě AirRefund zpět své peníze za letenky v případě zrušení či zpoždění letu.

Praktická pomoc na cestách
Na cestách se vám bude hodit také bezplatná aplikace Visa Travel Tool, která vás nasměruje k nejbližšímu bankomatu, poskytne okamžitou

asistenci při ztrátě platební karty nebo napoví, kde všude přijímají platební karty. Více informací naleznete na www.visa.cz/premium

JEŠTĚ TO HUČÍ: I loni otevřený Hučák v Hradci nové operuje na principech malotřídní školy se svým hodnocením: podporuje rodinnou atmosféru, politost i individuální přístup ke každému dítěti

Jan Sýkora: V současné době vidíme jen to, aby už ministerstvo nic nového nevyvíjelo. Což je smutný stav. Potřebujeme obrovskou změnu a zároveň nějakou změnu, kterou bychom mohli řídit, kterou bychom mohli řídit, kterou bychom mohli řídit. Pro každou změnu je k horšímu, která nás táhne do konce. Ty současné změny a rámce, které máme v současné době, které máme v současné době, které máme v současné době. Závěrem bychom mohli řídit, kterou bychom mohli řídit, kterou bychom mohli řídit. Pro každou změnu je k horšímu, která nás táhne do konce. Ty současné změny a rámce, které máme v současné době, které máme v současné době, které máme v současné době.

Eva Dittrich: Ani v Praze se nedá říct, že klient školy rovná se bohatý člověk. Školné často platí i prarodiče, rodiny se skládají. Naši rodiče jsou lidé, kteří vzdělání chápou jako důležitou součást života, chtějí investovat tuhle částku do dětí, a ne třeba do dovolené. Naše školné je poměrně vysoké, ale zatím jsem nezažila přístup rodičů: „Já si vás platím, tak mě budete poslouchat!“ Spíš se mi zdá, že jsou u nás lidé, kteří nechtějí být přes svoje děti v područí náhodné paní učitelky, už mají dost státních škol jako instituce.

Jan Tábořský: I naši rodiče jsou často lidé, kteří se musejí a chtějí uskrovnit v jiných věcech, aby mohli zaplatit školné. Pronájem budovy na Praze 6 je vysoký, a tak je bohužel výše školného u nás ze všech Scioškol nejvyšší.

Právě kvůli existenci vašich škol se „rozevírají nůžky“ už

JAN SÝKORA, ZŠ HUČÁK, HRADEC KRÁLOVÉ: NAŠE SPOLEČNOST JE HISTORICKY HLUBOCE SEGREGOVANÁ, COŽ POVAŽUJU ZA JEDNO Z NEJVĚTŠÍCH RIZIK. LIDÉ SE NEUČÍ ŽÍT SPOLU.

od základky. Vytváříte placením školného další bariéru, tentokrát už od šesti let věku dětí...

Jan Sýkora: Ale to není mámi. My jsme jen důsledek toho, že ve státním školství rodiče nenašlehnou smysluplnost a hledají ji jinde. Nůžky se v Česku rozevírají už dávno: léta existují výběrová víceletá gymnázia, speciální školy, školy pro specificky zaměřené děti, v běžných základních školách vznikají třídy pro mimořádně nadané děti... Společnost je bohužel hluboce segregovaná historicky, což považuju za jedno z největších rizik naší země. Že se lidé neucí žít spolu, ale existují v oddělených sociálních bublinách.

Nejsou však vaše školy právě takovými sociálními bublinami? Cítíte averzi skrytou mezi školami vašimi a státními? Jak se k vám státní školy stavějí?

Jan Tábořský: Jen v minulém

roce se do Scioškol přišlo podívat ke stovce učitelů a ředitelů státních škol i desítky studentů pedagogických fakult.

Veronika Kotůlková: My jsme pro spoustu lidí i kolegů obrovským trnem v oku. Lidé na severu Moravy skousli soukromou střední školu, ale soukromá základka, to už je silně kafe. Diví se, proč by měli lidi připlácet za něco, co dává stát všem zdarma. Berou to jako rozmar skupiny rodičů, kteří už nevědí, co by. A své děti rozmazlují. I my se snažíme být otevření, ale za ten rok, co jsme v provozu, jsme bohužel měli minimum návštěv z okolních škol, minimum kolegů pedagogů ze státních veřejných škol se za námi přijelo podívat. Když mě potkají ve městě, zeptají se, to ano. Zajímá je, jak to děláme, jak s dětmi pracujeme. Ale podívat se nepřijedou.

Co je za tím? Strach, neznalost?

Jan Sýkora: Na začátku je jistě strach, který se schovává za to, že soukromé školy ekonomicky ohrozí stát. Myslím ale, že klasičtí učitelé zápasí i s vnitřním strachem: co když se ukáže, že celá ta léta učím špatně? **Tricet let jsem hrála hru na zmrzlíka, tak hezky to fungovalo...**

LIVINGSTON: Eva Dittrich dlouho hledala školu, která by odpovídala jejím požadavkům a představám. Když ji nenašla, tak si takovou založila. ZŠ Livingston na Praze 9 funguje už třetím rokem za obrovského zájmu rodičů i médií.

Eva Dittrich: Ze strany státních škol cítím nejen obavy, ale i zvědavost. Nevědí, co si myslet. Naše škola je velmi otevřená v tom, co se nám povedlo, co ne, svoje know-how posíláme dál, píšeme o něm

na webu, máme videa. A když se k nám do Livingstonu lidé ze státních škol přijdou podívat a jsou tam s námi, odcházejí v úplně jiném stavu myslí. Evidentně je to ale hlubší strach ze změny – všichni

víme, že něco měnit v rámci státního systému je těžké. **Jan Tábořský:** Mám jednu zajímavou, velmi aktuální zkušenost: hned během prvních dní teď, v září, nás ve Scioškole začala kontak-

tovat další vlna rodičů prvňáčků, ale i starších dětí. Děti se do státní školy těší první druhý den, ale hned další den už tam jít nechtějí, protože nikdo nerespektuje jejich zájmy, musejí dělat nesmyslné věci, na které nejsou zvyklé, necítí se tam dobře. Rodiče si to uvědomují a snaží se, aby děti přestoupily k nám dodatečně v září. Mají tu možnost.

Dobře, ale nejsou ty děti prostě jenom rozmazlené, jak často slyšíme?

Eva Dittrich: Svět se mění a my naše děti jednoduše nemůžeme připravovat stejně jako před padesáti lety. To je podle mého hlavní důvod, proč rodiče začínají víc vnímat nesmyslnost školního drilu – vidí, jak se mění svět kolem nás a jak na to školy už léta reagují jen defenzivou, zákazy. Současné děti zároveň postrádají smysl chůze do školy, nemají žádnou zajímavou motivaci.

Jak vaše školy přistupují k moderním technologiím? Máte mobily a tablety ve škole zakázané, nebo je používáte?

Eva Dittrich: Zakazovat, to je, jako kdyby kdysi dávno někdo protestoval proti používání traktoru nebo tužky. Ve chvíli, kdy se dítě

INZERCE

Ručíme za návratnost vašich investic

S námi máte jistotu, že prostředky investované do společných projektů se vám vyplatí.

Umíme připravit projekt přesně na míru. V jihlavské nemocnici jsme modernizovali elektrotechnická zařízení a pomohli snížit výdaje za energie. S naší pomocí tak v Jihlavě ušetří až 4 miliony korun ročně.

Díky našim zkušenostem a dodávaným technologiím si můžete být jisti, že ČEZ ESCO je investice do budoucna, která přináší chytrá řešení pro vaši společnost.

www.cezesco.cz

ENERGY SERVICE COMPANY

Nemocnice Jihlava
 - Modernizace energetického hospodářství
 - Vítěz European Energy Service Award 2014
 - Snížení výdajů o 4 miliony korun ročně
ÚSPORA

ZŠ Labyrint u Opavy funguje od letošního září jako malá škola rodinného typu, kde si děti s průvodci tykají a oslovují se křestními jmény

učí psát a počítat, je nesmyslné dělat z technologií něco zakázaného. Naopak je třeba naučit ho nakládat s nimi jako s dalším, i když nikoli s jediným, z pracovních nástrojů.

Veronika Kotůlková: Moderní technologie přesně poukazují na limity současného školství. Protože encyklopedické znalosti si děti najdou dvěma kliky na Wikipedii nebo Googlu. Ale ve chvíli, kdy jim učitel nabízí: „Pojďte, naučíme se diskutovat, jak spolu vycházet, jak pracovat s textem, jak na vás útočí reklama.“ Jde o lidský faktor, tohle jim technologie nenabídnou. Ve škole máme pravidla na používání mobilů, tabletů, hodně řešíme a diskutujeme, jak je to s fotografováním a nahráváním spolužáků, že s tím ten člověk, který je snímán, musí souhlasit.

Používáte mobily při výuce?

Veronika Kotůlková: Učím cizí jazyky a je pro mě pochopitelné, že si děti hledají slovíčka na mobilu. Paradoxně s mobily jsme narazili u některých rodičů, kteří očekávali, že jsme škola, a naší povinností je tudíž je zakázat. I s dalšími věcmi si rodiče nevědí doma rady a nechávají jejich řešení na škole. Nedávno třeba přišel požadavek, abychom udělali seznam počítačových her, které jsou didaktické a jaké už didaktické nejsou. Ty by podle rodičů měly být zakázané. A já se ptala: „Jaké je ale kritérium pro didaktickou hru? Je Minecraft

**EVA DITTRICH, ZŠ LIVINGSTON, PRAHA:
SOCIÁLNÍ ROZVOJ A EMOČNÍ INTELIGENCE
DOHNAT NEJDOU, ZATÍMCO DOUČIT SE
PÁR FAKTŮ NENÍ PROBLÉM.**

didaktická hra, nebo ne? Kde je hranice?“ Je důležité o tomhle diskutovat.

Říká se, že alternativní školy jsou pro každého žáka, ale ne pro každého rodiče. Jsou současní rodiče až moc nároční?

Jan Táborský: Ve Scioškolách to funguje tak, že součástí zápisu a vstupu dítěte do školy je i pohovor s oběma rodiči. Bavíme se o principech školy a vyjasňujeme si přesně očekávání, už máme i okruhy, u nichž víme, kde jsou třetí plochy. Tam se ptáme, když si představíte tuhle situaci – je pro vás přijatelné, že dítě bude číst později, že mu dáme čas a prostor, aby postupovalo v souladu se svým rozvojem, a nebudeme ho nutit k věcem, na které ještě není zralé? Některým rodičům to nevyhovuje, což je naprosto v pořádku, jiní hledají přesně tento přístup.

Jan Sýkora: Pracujeme hodně se strachy a obavami. S obavami učitelů, jestli učí správně. S obavami rodičů, jestli zvolili správnou cestu, jestli naše škola není pro jejich dítě slepá ulička. Jdou na trh s kůží svých dětí, to je hodně citlivá věc. Z důvodů, o nichž jsme se už bavi-

li, se ale celková koncepce státního školství za posledních třicet let téměř nikam neposunula a je tu najednou obrovská díra, kterou je třeba zalepit.

Chceme toho hodně: aby se s dětmi ve škole zacházelo slušně, aby tam chodily rády, neztrácely čas nesmyslnými úkoly, uměly cizí jazyky, měly sebevědomí a odvahu se prosazovat. Ale zároveň se obáváme, že svoboda na základkách ve smyslu žádné domácí úkoly nebo neznámkování až do páté třídy jim neumožní, aby pak udělaly maturitu a šly v kameném vzdělávacím žebříčku dál. Je tu obava, že když už jednou naskočí na alternativní cestu, musím už na ní zůstat. Přitom „finská cesta“ přináší úctyhodné mezinárodní výsledky v testování. Jak to tedy je?

Veronika Kotůlková: To jsou přesně ty strachy, které doprovázejí nejenom rodiče našich žáků, ale i nás samotné. I sama, u vlastních dětí, si občas říkám: Dostanou se pak na klasickou školu? Celkem brzy mě to ale přejde, protože dostat se na vysokou dneska

znamená, jak dobře vyplnit test. A to se člověk naučí během měsíce. Nejde už tolik o základ encyklopedických znalostí, které se musíte učit léta. Dohnat znalosti na test zabere krátké časové období.

Eva Dittrich: Pokud ten skoro dospělý člověk je schopen se učit a ví, jak se učit efektivně, umí hospodařit s časem, je to zralá osobnost, je to víc, než když žák od první do deváté jen dobře plní sešity, jako tady vidíme ty z let 1968–1969. Na vysokou se nakonec asi dostanou oba, dřív i náš student, ale já žákům z alternativních škol dávám větší šanci, že si dobře zvolí obor, že tu školu dokončí a budou dospěleji žít ve společnosti a v rodině. Sociální rozvoj, emoční inteligence a osobnostní rozvoj dohnat nejdu, zatímco doučit se pár faktických znalostí není problém. **To ale ukáže až čas, ani jedna z vašich škol zatím absolventy nemá.**

Eva Dittrich: Já si ale nemyslím, že by objem znalostí, který dětem poskytujeme, byl nižší. Pouze je jinak uspořádán, přichází v jiném časovém období, v jiné intenzitě, s ohledem na každé dítě. Status quo, že když se něco ve škole probere, tak to dítě umí, je zcela chybný.

Čím to, že tak málo absolventů pedagogických škol chce jít v současné době skutečně učit?

Jan Sýkora: České pedagogické školy vzdělávají spíše matikáře, fyzikáře než pedagoga. Ve Finsku všichni studují tři roky na to, aby byli pedagogové, pak jdou do praxe a pak se, až po praxi, specializují na určitý obor. U nás se často absolventi bytostně cítí jako matematici, nikoli jako učitelé, jde jim víc o obor než o děti – já to nevykládám vám, děti, ale jde mi o moudrost světa. Ovšem pedagogové na naší škole jsou vynikající, úžasní a kooperativní. Osvědčují se nám lidé, kteří rádi pracují s dětmi i ve volném čase, skautští vedoucí... Mají kvalifikaci a ještě v sobě nemají zabitou lásku k dětem.

Scioškoly řeší svoje učitele ještě více pankáčsky – prostě přijímají i ty, kteří nemají nutné pedagogické vzdělání, ale jsou to zajímavé osobnosti, pro děti inspirativní... Není to ale tak trochu nelegální?

Jan Táborský: Nelegální to není, ale rigidita systému je velká a pravidla nesmyslná. To je, jako bychom řekli, že ředitelem nemocnice může být jenom chirurg, kte-

SOUKROMÉ ZÁKLADKY JAKO CELOSTÁTNÍ FENOMÉN:
zleva Eva Dittrich Sanigová (ZŠ Livingston), Jan Táborský (Scioškola Praha 6),
Veronika Bednářová (Reflex), Veronika Kotůlková (ZŠ Labyrint) a Jan Sýkora (ZŠ Hučák)

ý ale musí zároveň vedle vedení nemocnice i dvacet hodin týdně přerovnat. Průvodci v naší Scioškole musejí mít především vztahy k dětem, hlásí se nám lidé s nejužšími, často velmi zajímavými zkušenostmi, taky často skautští velitelé či lidé, kteří žili nebo studovali v zahraničí a mají zkušenosti prací s dětmi. A někteří mají i pedagogické vzdělání.

„akže výtky, že soukromé školy skupují kvalitní pedagogy, je neopodstatněná?“

Eva Dittrich: Je to spíš naopak: Deset až padesát procent lidí, kteří by nechtěli možnost pracovat u nás nebo v obdobné soukromé škole, by v obou nebyla, ale hledala by smysluplnou práci někde úplně jinde, časem v komerčním sektoru.

Veronika Kotůlková: Stěžejní je, aby učitel dovedl přenést na žáky zálibu a byl sám zaujatý tím, co učí. Já učím cizí jazyky a kolegyně mě ptají, proč to děti tak baví. Když rostě tam jdu s chutí, vykládám jim, kde jsem byla, kde všude cestovala, děti na to slyší, na to opravdu nepotřebujeme žádnou speciální metodu. Jde o to, aby učitelé děti zaujali, inspirovali.

hodně všichni tvrdíte, že platy učitelů nejsou rozhodující. Proč tedy nikdo nechce učit?

Jan Sýkora: Když pojedou v těch horších kliše a stereotypech, ak kdo se stane učitelkou? Holčička, která byla jedničkářka, poslušná, na základní škole se jí líbilo, s jejími spolužáky „hajzlíci“, obtížně spolupráte s systémem, jsou nes podnikatelé či ve vězení... ak náš nepružný školský systém aplikuje sám sebe, na pedagogických fakultách jsou lidé, kteří aspoň nemají praktické zkušenos-

JAN TÁBORSKÝ, SCIOŠKOLA PRAHA 6: ZA DESET LET UŽ SNAD NEBUDEME MUSET SUPLOVAT ZDRAVÝ, ROVNOCENNÝ PŘÍSTUP K DĚTEM, KTERÝ VE ŠKOLSTVÍ NAHRAZUJEME TEĎ.

ti. A kreativní lidé odcházejí do jiných profesí. Ale znovu opakují, nedá se to takhle generalizovat.

Jan Táborský: Problém celého sektoru je strnulost, hlavní příčina frustrace. Ne platy, ale atmosféra ve školství, atmosféra plnění minulosti a na dávno překonaných hodnotách a schématech. Komu by se do toho chtělo? Proto si ve Scioškolách i v dalších soukromých školách můžeme průvodce vybírat, proto se nám hlásí tolik zájemců: protože vědí, že u nás je nic podobného nečeká. **Nárůst počtu soukromých škol byl loni a letos tak velký, že se ho ministerstvo školství rozhodlo zastavit. Proč, podle vás, ministerstvo rozvolnění systému potlačuje, místo aby jej vítalo?**

Jan Sýkora: Co se teď děje na MŠMT, nejspíš oslabí touhu lidí vřhat se do nových vzdělávacích projektů. Jsou to přítomní lidé, kteří nechtějí bořit, ale stavět. Mají jasný koncept, jsou pedagogicky vzděláni. A když je ministerstvo školství naštvete, což teď nastalo ve velké míře, ti lidé prostě zmizí. Mají spoustu možností, najmou je jakékoli firmy, HR, agentury, jsou to lidé schopní komunikace, strategického myšlení a plánování. Když o ně školství přijde, protože se jim házejí nelegitimní a ne-

gální klacky pod nohy, zmizí navždy. Celá změna, nastartovaná aspoň zdola, když už nepřichází shora, se zpomalí. Že teď ministerstvo zamítlo dvacet žadatelů, neznamená, že bylo poškozeno těchto konkrétních dvacet iniciativ, ale už v dalším roce těch žádostí třeba nebude tolik, protože si lidé řeknou: „To je takové peklo, že do toho radši nepůjdu“. Školství se teď může zmrazit na dalších pět let. Přitom je ten trend nezadržitelný. Právě rodiče vidí v jasných konturách, že státní systém selhává.

Jak byste chtěli, aby mapa českého základního vzdělávání vypadala za deset let?

Jan Sýkora: Když jsem cestoval po Finsku, dívali se na mě jako na blázná. „Jaké soukromé školy?“ ptali se. Když tam máte koncept moderní školy a obhájíte jej, dostanete okamžitě plnou státní podporu. Školy jsou tam tak dobré, že každý Fin posílá svoje děti prostě do spádové základky a nic neřeší. Kdyby ta moje královéhradecká škola mohla být součástí státního systému, milerád ji tam vrátím. Najednou nebude potřeba soukromých škol, které naplňují potřeby rodičů – já za to budu vděčný a hrozně spokojený.

Veronika Kotůlková: Pokud za deset let bude pestrá škála škol,

ze kterých bude možné vybírat, tak se i já s Labyrintem velmi ráda zařadím do sítě veřejných škol. Vést soukromou školu je, alespoň pro mě, obrovská zátěž. Nejraději bych tam měla nějakého manažera, jenž všechny tabulky vyplní. Já pak budu pracovat s dětmi a mít jistotu, že se požadavky ze strany ministerstva nebudou měnit co dva roky. Takže za deset let je moje představa školy bez školního a taky v systému, ne mimo něj.

Jan Táborský: Určitě bych byl rád, aby veřejné školy fungovaly jinak než podle 200 let starého systému. Myslím si ale, že prostor pro alternativy nezmizí nikdy. Vždycky bude v české společnosti skupina rodičů, kteří chtějí pro své dítě ještě trochu jiné vzdělání, než se běžně nabízí. Snad už ale nebudeme muset suplovat ten vzdělanostní fundament, zdravý, rovnocenný přístup k dětem, ten základ, který suplujeme teď. A já budu dál rád hledat další cesty, něco jiného, zajímavého.

Eva Dittrich: České školství je kolos, jenž se valí dávno určeným směrem a v němž se většina aktérů bojí riskovat. Měla jsem sama vizi, jak by měla škola 21. století vypadat, a jsem moc ráda, že se jí daří naplňovat, ale ráda se zapojím do systému dalších škol. Budu ráda, když budeme za deset let mluvit o tom, že jedna škola je výborná na jazyky, druhá má skvělou družinu, třetí je úžasná na dílny – a všechny jsou dobré, ale pozor, každá jiným způsobem. Nepřepju si, aby každá škola v republice byla jako ta naše, různorodost je důležitá – když bude, pak už nebude třeba, aby vznikaly soukromé školy.

Ale co když se zase nezmění vůbec nic? Nevidíte celou situaci moc optimisticky?

Jan Sýkora: Jinak bychom tu práci nemohli dělat. V Česku se hodně řeší marginálie. Místo toho, aby se řešil vztah učitelů a dětí, smysl vzdělávání, abychom věděli, co a proč přesně chceme dětem říct... To jsou těžké otázky, které se řeší hůř, než jestli máme moderní tabule, nový nábytek nebo vymalovanou chodbu. O těchhle důležitých věcech kdyby diskutoval celý učitelský sbor v čele s ředitelem-manažerem, jenž dovede věci posunovat a svoje lidi inspiruje k tomu, aby se vzájemně slyšeli a hledali odpovědi, tak to mi úplně stačí. Jenže na to by se test s odpověďmi za A) za B) za C) těžko vymýšlel.